

## جستاری در موضوع هوش مصنوعی (۱)

### فرزین ناژداکی

### مدیریت مجموعه آمایش حقوق

هدف این نگارش ناظر بر اندیشه تقریب علوم و فنون و تقویت و دانش افزایی فعالیت های میان رشته ای به خصوص دخیل دانستن علم حقوق در مباحث و علوم نوین و ضرورت نقش آفرینی حقوق در پیش بینی آسیب های احتمالی هنگام ورود تکنیک های جدید و آماده سازی و مصون سازی جامعه از مضرات هر پدیده نو می باشد. هدف یاد شده ورود به جستاری است در موضوع هوش مصنوعی که بتواند کمکی باشد به شناخت بهتر و زوایای کمتر دیده شده هوش مصنوعی و ضروری است که می تواند گشاینده راه برای طرح نقطه نظرات صاحب نظران باشد. ابتدای راه هوش مصنوعی به سال ۱۹۵۶ میلادی نسبت داده می شود ولی حتی سالها قبل آن نیز تلاش هایی در این زمینه صورت گرفته، هوش مصنوعی از سال ۱۹۵۶ در قالب آکادمیک متولد شد و سپس طی یک دوره چند ساله به محاق رفت و پس از آن مجدداً با تلاش و پیگیری متخصصان این رشته روبه رشد نهاد و روز به روز سریع تر و شتابان پیشرفت های شگرفی را ایجاد نمود این مسیر پیشرفت مراحل مختلفی را پیموده و از امکاناتی بهره برده که من جمله آنها استفاده از ریاضیات، آمار و احتمالات، بانک های اطلاعاتی، بیوتکنولوژی، شیوه های حل مسئله توسط انسان و همچنین کامپیوتر، فلسفه و منطق،

جامعه‌شناسی، روانشناسی، پزشکی، مهندسی و آینده‌پژوهی بوده. با مرور این کلیات متوجه می‌شویم که مبحث هوش مصنوعی مجموعه‌ای عظیمی است از علوم و فنون که در درون خود فرصت‌ها و تهدیدهای فراوانی دارد.

از جمله دیگر خصوصیات هوش مصنوعی را می‌توان اینگونه برشمرد ایجاد سرعت، دقت و پردازش در تمامی علوم و فنون.

مزایا و انگیزه‌های کاربری هوش مصنوعی

۱- ذخیره‌سازی اطلاعات در حد بالاترین حد امکانات علم بشر

۲- در سریع‌ترین زمان بگرنج‌ترین مسائل را با استفاده از تمامی امکانات ممکن و موجود آنالیز و حل مساله می‌کند.

۳- در شرایط ویژه و یا حتی عادی که به دلیل وضعیت ذهنی و شرایط فیزیکی محیطی امکان خطا از جانب انسان وجود دارد به راحتی و بدون دغدغه و با سرعت و دقت وظایف خود را انجام می‌دهد.

۴- در مواردی که انسان‌ها تمایلی به انجام آن فعالیت ندارند و باعث کسالت آنها می‌شود ایفای نقش می‌کند.

فرصت‌ها و قابلیت‌های هوش مصنوعی از دید کارشناس هوش مصنوعی چنین است هوش مصنوعی مثل یک کشور پر از نابغه درون یک دیتا سنتر است، تصور کنید یک کشور جدید روی نقشه جهان ظاهر شده و این کشور میلیون‌ها نابغه برنده نوبل دارد

ولی با این فرق که غذا نمی خورند، نمی خوابند، شکایت نمی کنند و با سرعت فوق بشری کار می کنند و هزینه کمتری هم نسبت به حداقل درآمد کارکنان دارند، این سطح از قدرت اعجاب آور است و برای اینکه ذهنیت بهتری به دست بیاریم فرض کنید ۵۰ دانشمند سطح نوبل دارند همزمان ۲۴ ساعته کار می کنند و قرار است پروژه ای را انجام بدهند اگر وظایف خوبی برای این نابغه ها پیدا کنیم می توانیم به فراوانی برسیم چون این مزایا را به صورت انفجاری به دست می آوریم و همین الان خیلی از این مزایا را در جامعه می بینیم مواد جدید آنتی بیوتیک ها و داروهای جدید، اختراعات و کشفیات جدید و کلی امکانات ظرفیت های هوش مصنوعی است که برایمان فراوانی می آورد.

همان گونه که قبلاً گفته شد هوش مصنوعی مجموعه عظیمی از علوم و فنون است که در درون خود فرصت ها و تهدیدهای فراوانی را داراست. در این مجال نخست به شمه ای از آن پرداخته شد و باید اشاره ای نیز شود به نحوه بهره بردن از فرصت های هوش مصنوعی برای کشور خودمان که قاعدتاً مبتنی بر امکانات می باشد امکانات موردنیاز را در بخش های سرمایه انسانی، سخت افزاری، و تأمین مالی و زیرساخت که یک اصل مهم حاکم بر این موضوع است باید در نظر گرفت.

از آنجایی که هوش مصنوعی از بهترین حلال مشکلات ما که یکی از مهم ترین آنها تولید است می تواند نقش آفرینی شگرفی را انجام دهد و از طرفی با توجه به وجود

استعدادهای فراوان در کشور ما را در لبه تکنولوژی قرار بدهد و باید توجه داشت که اگر در حوزه فناوری به زیر ساخت های پایدار دست نیابیم فاصله ها با جهان بیشتر خواهد شد. در حال حاضر بخش عمده فعالیت های دیجیتال کشور در سطح قابل انتظار نیست و در بسیاری از موضوعات پیشرفته مانند موتورهای جستجو، پلتفرم های نوآورانه و فناوری های نوین مصرف کننده هستیم تا تولیدکننده باید تأکید شود کسی که هوش مصنوعی دارد قدرت را در اختیار دارد.

و باید توجه داشت که قدرت در داشتن نیست در خلق است. چگونه قوی شویم؟ با خلق و تولید

ما توانایی ورود به باشگاه تولیدکنندگان هوش مصنوعی را از نظر سرمایه انسانی داریم ولی در غیاب زیرساخت های هوش مصنوعی اساساً امکان ورود به این تکنولوژی برای ما بسیار مشکل خواهد بود. در اینجا باید ذکر شود که علاوه بر انواع اقدامات علمی و تولیدی در بخش آموزش نیز هوش مصنوعی می تواند نقش بسیار موثر و جهشی داشته باشد و مشاهده شود که امر آموزش و هوش مصنوعی کاملاً لازم و ملزوم یکدیگر هستند به تعبیری هوش مصنوعی می تواند بزرگترین ابزار پیشرفت آموزشی شود یا بزرگترین عامل عقب مانده آینده باشد. بسیاری از مشاغل آینده به مهارت دیجیتال وابسته است و محرومیت دیجیتال امروز بیکاری فردا را باز تولید می کند.

در این مبحث به فرصت ها و مزایای هوش مصنوعی پرداخته شد لیکن مقدمه ای نیز خواهیم داشت به چالش ها و تهدیدهای آن و نقش علم حقوق در کاربردی کردن هوش مصنوعی و با حداقل آسیب و تهدید و اینکه چرا ما نباید بتوانیم آگاهانه و با چشم باز این ابزار نوین را در دست گرفته و آن را به سبک و سیاق و شکل امن و دلخواه خود از آن بهره برداری کنیم. البته در خصوص چالش ها و خطرات و تهدیدهای هوش مصنوعی و راه های مقابله با آنها موضوعات بسیاری وجود دارد که در بخش دوم این مبحث به آن پرداخته خواهد شد. ادامه دارد